

Зіновій Коваль

доцент кафедри державознавства і права

ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, к. держ. упр.

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ

Публікація присвячена доктринальним підходам до інформаційно-психологічної стійкості України та шляхів її зміцнення. Україні в умовах неоголошеної гібридної війни із серцевиною її інформаційно-психологічного спрямування потрібна відповідна доктрина, яка б теоретично та системно окреслила погляди на сутність, цілі, характер інформаційно-психологічної війни та на необхідні при цьому параметри досягнення Україною інформаційно-психологічної стійкості.

Ключові слова: доктринальні підходи, інформаційно-психологічна стійкість, життєво важливі інтереси в інформаційно-психологічній сфері, загрози інформаційно-психологічній стійкості України, комплекс заходів протидії загрозам в інформаційно-психологічній сфері.

Zinoviy Koval

associate Professor, State Studies and Law Department

ORIPA NAPA under the President of Ukraine, PhD in Public Administration

DOCTRINE APPROACHES TO THE INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL STABILITY OF UKRAINE AND WAYS OF STRENGTHENING IT

The publication is dedicated to the doctrinal approaches to the information and psychological stability of Ukraine and the ways to strengthen it. Ukraine in the conditions of an undeclared hybrid war with the core of its information and psychological direction needs a corresponding doctrine that would theoretically and systematically outline the views on the essence, purpose and nature of the information psychological war and on the necessary parameters of achieving Ukraine's information and psychological stability.

Formulation of the problem in general. Unfortunately, the category of "stability" in the theory of public administration in Ukraine is not used as often as external and internal circumstances require, and the category of "information and psychological stability" is generally lacking in the scientific researches.

Analysis of recent research and publications. This problem is indirectly considered in the publications and studies of V. Lytoyn, G. Karpyuk, of Russian scientists, such as V. Krysko; of overseas scientists, such as the founder of the French Institute for International Relations Arno de la Granja and others.

The definition of previously unsolved parts of the common problem. The approaches proposed by the author to the editorship of the Doctrine of Ukraine's acquisition of information and psychological stability are based on the provisions that any person, a group of people who is on the territory of a sovereign Ukraine, must be protected from negative information and psychological influences on their psyche, and their provision of information and psychological stability is one of the most important tasks of the state.

The purpose of the publication. The purpose of the publication is to outline the doctrinal approaches to the information and psychological stability of Ukraine and the ways to strengthen it under the conditions of an undeclared hybrid war with the core of its information and psychological orientation.

Key words: doctrinal approaches, information and psychological stability, vital interests to the information and psychological sphere, threats to the information and psychological stability of Ukraine, a set of measures to counter threats in the information and psychological sphere.

Постановка проблеми

Категорію «стійкості» в теорії державного управління Україною, на жаль, застосовують не так часто, як цього вимагають зовнішні та внутрішні обставини, а категорія «інформаційно-психологічної стійкості» взагалі відсутня в наукових дослідженнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дана проблематика опосередковано розглядається у публікаціях та дослідженнях В. Литвина, Г Карпюка; російських вчених – В. Крисько; закордонних – засновника Французького інституту міжнародних відносин

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Запропоновані автором підходи до редакції Доктрини набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості базуються на положеннях про те, що будь-яка людина, група людей, які знаходяться на території суверенної України, мають бути захищені від негативних інформаційно-психологічних впливів на їх психіку, а забезпечення їх інформаційно-психологічної стійкості є одним з найважливіших завдань держави.

Арно де ля Гранджа та інших.

© Коваль З. В., 2018.

Мета

Мета даної публікації – окреслити докторальні підходи до інформаційно-психологічної стійкості України та шляхів її зміцнення в умовах неоголошеної гібридної війни із серцевиною її інформаційно-психологічного спрямування.

Виклад
основного
матеріалу

В умовах неоголошеної гібридної війни Україна фактично стає передовим полігоном і лабораторією, де супротивник випробовує технології інформаційно-психологічної війни, спеціальних медіа-операцій та соціальної інженерії. Разом з тим, заступник міністра інформаційної політики Д. Золотухін зауважує, що досвід і знання про світ гібридних загроз в українській академічній сфері випереджає західний на 4-5 років, але нам бракує фінансування й виконавського рівня втілення новаторських та практичних ідей. [3] Досвід передових країн світу, які змушені були воювати, говорить про те, що пропаганда у них завжди вважалась справою особливої державної ваги і провадилась відповідними управлінськими структурами у тісній взаємодії з іншими державними органами. Стійкість і успіх пропаганди залежали від її масовості, впливовості та витрачених коштів [5].

Воєнна доктрина України як основу кризового реагування на воєнні загрози розглядає і заходи посилення розвідувальної діяльності в інтересах підготовки та проведення Україною стратегічних комунікацій, контрпропагандистських заходів та інформаційно-психологічних операцій [7].

Категорію «стійкості» в теорії державного управління Україною, на жаль, застосовують не так часто, як цього вимагають зовнішні та внутрішні обставини. А категорія «інформаційно-психологічної стійкості» взагалі відсутня. Одним із крайніх управлінських документів, що використав категорію «стійкості», стала Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року №1071 «Про затвердження Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України». В цьому документі, частково, ведеться мова про «підвищення соціальної стійкості» в стратегічному напрямку розбудови миру та громадської безпеки. У додатку 3 цієї Державної цільової програми, де мова ведеться про очікувані результати, цілий розділ III – «Пріоритетний напрям», присвячений соціальній стійкості та розбудові миру в східних регіонах України. В цьому стратегічному напрямі, окрім іншого, виокремлено заходи із забезпечення підтримки населення, яке постраждало від збройного конфлікту. Серед таких заходів – створення сучасної системи психологічної та соціальної підтримки населення у вигляді спеціалізованих центрів соціально-психологічної реабілітації учасників АТО та членів їх сімей, постраждалого від агресії населення, а також забезпечення моніторингу безпеки в територіальних громадах, які перебувають у безпосередній близькості до лінії зіткнення [2].

Кодекс цивільного захисту України, що набув чинності з 1 липня 2013 року, вперше серед документів такого роду, в статті 38 глави 9 робить спробу правового врегулювання проблеми психологічного захисту населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Заходи психологічного захисту населення спрямовуються на зменшення та нейтралізацію нега-

тивних психічних станів і реакцій серед населення і включають: планування діяльності захисту; своєчасне застосування ліцензованих та дозволених в Україні інформаційних, психопрофілактичних і психокорекційних методів впливу на особистість; виявлення за допомогою психологічних методів чинників, які сприяють виникненню соціально-психологічної напруженості; використання сучасних психологічних технологій для нейтралізації негативного впливу чинників надзвичайних ситуацій на населення; здійснення інших заходів психологічного захисту залежно від ситуації, що склалась. Функцію організації та здійснення заходів психологічного захисту населення Кодекс покладає на центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту [4].

Без сумніву, що поява такого вагомого правового документу – це вагомий позитив у багатогранній справі державного управління захистом власного населення від деструктивних інформаційно-психологічних впливів, але психологічний захист у цьому випадку обмежується тільки у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій і не враховує повсякденне життя українського суспільства.

Доктрина інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 25 лютого 2017 року №47/2017, визначає національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, пріоритети державної політики в інформаційній сфері [8]. Але, на думку автора, нині діюча Доктрина інформаційної безпеки України децю спрощує актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері у порівнянні з минулою редакцією Доктрини, прийнятої Указом Президента України від 8 липня 2009 року N 514/2009, яка їх визначала у восьми основних безпекових сферах (зовнішньополітичній, державної безпеки, воєнній, внутрішньополітичній, економічній, соціальній та гуманітарній, науково-технологічній і екологічній) [1].

Також Доктрина інформаційної безпеки України в редакції від 25 лютого 2017 року №47/2017, пріоритети державної політики в інформаційній сфері невиправдано звужує до процесів забезпечення самої інформаційної безпеки, захисту і розвитку інформаційного простору, конституційного права громадян на інформацію, відкритості та прозорості держави перед громадянами та формування позитивного міжнародного іміджу України. Але ж в умовах неоголошеної гібридної війни проти України із серцевиною її інформаційно-психологічного спрямування в Доктрині не знайшлося місця проблемам інформаційно-психологічної безпеки в їх прямій постановці, як і стратегічним проблемам інформаційно-психологічної стійкості України.

Правда, нині діюча Доктрина інформаційної безпеки України має перевагу в тому, що вперше в подібного роду документах визначено окремим розділом механізм реалізації Доктрини, розписуючи завдання з її реалізації окремо РНБО України, Кабінету Міністрів України, Міністерству закордонних справ, Міністерству оборони України, СБУ, Міністерству культури України, Державному агентству України з питань кіно, Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, Державному комітету телебачення і радіомовлення

України, розвідувальним органом України, Державній службі спеціального зв'язу та захисту інформації, Національному інституту стратегічних досліджень, відповідно до їх компетенції. Це великий стратегічний позитив нової редакції Доктрини інформаційної безпеки України.

Отже, Україні в умовах неоголошеної гібридної війни із серцевиною її інформаційно-психологічного спрямування потрібна і відповідна доктрина, яка б теоретично та системно окреслила погляди на сутність, цілі, характер інформаційно-психологічної війни та на необхідні параметри досягнення Україною інформаційно-психологічної стійкості.

Автор визначає інформаційно-психологічну стійкість країни як сталу психологічну опірність особистості, соціуму, нації, її управлінської еліти до маніпулятивної інформації, відповідних деструктивних психологічних технологій, уміння їх вчасно вирізати та набувати імунітету до їх негативних проявів. Інформаційно-психологічна стійкість залежить від швидкості змін у свідомості громадян. Для зміцнення інформаційно-психологічної стійкості, в першу чергу, необхідно закрити відверто ворожі інформаційні канали, що прикриваються свободою слова та демократією у своїй підривної діяльності. При цьому держава та громадянське суспільство повинні наполегливо формувати національну історичну пам'ять, яка покликана стати надійним щитом для не повторення старих помилок.

Виходячи з вище сказаного, автор вважає доречним при підготовці редакції Доктрини інформаційно-психологічної стійкості України використати структуру старої Доктрини інформаційної безпеки України, прийнятої ще 8 липня 2009 року, як найбільш вдалу для запропонованого предмету розгляду. При цьому пропонується вичленити з неї проблеми суто інформаційно-психологічної безпеки, у вигляді загроз та шляхів їх усунення, з метою доопрацювання під кутом зору саме переосмислення проблематики інформаційно-психологічної стійкості. До речі, в прикінцевих положеннях Доктрини інформаційної безпеки України відзначено, що вона була основою для формування державної політики у сфері інформаційної безпеки України, а також розроблення проектів концепцій, стратегій, цільових програм і планів дій із забезпечення інформаційної безпеки України та підготовки пропозицій щодо подальшого системного вдосконалення правового, методичного, науково-технічного і організаційного забезпечення інформаційної безпеки України. Саме таким шляхом автор і йшов.

Запропоновані автором підходи до редакції Доктрини набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості базуються на положеннях про те, що будь-яка людина, група людей, які знаходяться на території суверенної України, мають бути захищені від негативних інформаційно-психологічних впливів на їх психіку, а забезпечення їх інформаційно-психологічної стійкості є одним з найважливіших завдань держави. Ми ж комп'ютери та інші комунікативні технічні системи захищаємо від стороннього впливу, а чому про людину забуваємо? Людина повинна бути на першому місці. Для реалізації такого завдання має бути розроблена цілеспрямована державна інформаційно-комунікативна політика, оптимальним концептом якої щодо забезпечення інформаційно-психологічної стійкості

України може бути тільки концепт провідної державної інформаційно-комунікативної складової у взаємодії з громадською інформаційно-комунікативною складовою та використанням приватної інформаційно-комунікативної складової як партнерської і допоміжної у стратегічних безпекових напрямках спільної роботи. В подальшому, з ростом впливу структурованого громадянського суспільства та його середнього класу, в концепті державної інформаційної політики щодо забезпечення інформаційно-психологічної стійкості України, провідна роль державної інформаційно-комунікативної складової поступиться громадській інформаційно-комунікативній складовій. В економічному відношенні в Україні паралельно визріють умови саме для ліберальної моделі розвитку.

Для забезпечення інформаційно-психологічної стійкості України необхідна державна підтримка вітчизняного виробника інформаційно-психологічної продукції та телекомунікаційного обладнання, національних операторів телекомунікацій, зокрема, шляхом створення нормативно-правових, фінансових, фіскальних та інших передумов для підвищення їх конкурентоспроможності на світовому та національному ринках інформаційних та телекомунікаційних послуг.

Засновник Французького інституту міжнародних відносин Арно де ля Грандж робить висновок про необхідність відходу від дипломатії демократичних «цінностей» на користь повернення до поняття «національний інтерес», оскільки це поняття виступає відпрацьованою інтерпретацією захисту ідентичності й цілісності [6].

В самій Доктрині набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості доречно чітко визначити життєво важливі інтереси в інформаційно-психологічній сфері особи, суспільства та держави. Такими інтересами можуть бути інтереси: особи (стійка захищеність від деструктивного інформаційно-психологічного впливу); суспільства (збереження і примноження духовних, культурних і моральних цінностей Українського народу, суспільно-політичної стабільності, міжетнічної та міжконфесійної злагоди; формування і розвиток демократичних інститутів громадянського суспільства); держави (подолання інформаційно-психологічної вразливості, організація і проведення активної інформаційно-психологічної оборони й наступу та досягнення Україною інформаційно-психологічної стійкості; недопущення інформаційно-психологічної залежності, блокади України та експансії з боку інших держав та міжнародних структур; ефективна взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства при формуванні, реалізації та коригуванні державної політики в інформаційно-психологічній сфері; стабільний розвиток інформаційно-психологічного простору держави, успішна інтеграція України у світовий інформаційно-психологічний простір та формування її позитивного іміджу; забезпечення інформаційно-психологічного суверенітету України шляхом законодавчого встановлення пропорції між державними та недержавними ЗМІ та інформаційно-комунікативними засобами у співвідношенні однієї третини державних до двох третин недержавних та недопущення їх монополізації).

До основних загроз інформаційно-психологічній стійкості України загалом доречно віднести можливо-

сті настання негативних наслідків для національних суб'єктів, що піддаються деструктивному інформаційно-психологічному впливу. Такі загрози реалізуються через розробку, виготовлення, розповсюдження та застосування деструктивних інформаційно-психологічних впливів, спеціальних засобів і методів таких впливів.

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами інформаційно-психологічній стійкості України вбачаються загрози у восьми основних сферах (зовнішньополітичній, державній безпеці, війсьній, внутрішньополітичній, економічній, соціогуманітарній, науково-технологічній та екологічній).

У зовнішньополітичній сфері (поширення у світовому інформаційно-психологічному просторі викривленої, недостовірної та упередженої інформації, що завдає шкоди національним інтересам України; зовнішні деструктивні інформаційно-психологічні впливи на суспільну свідомість через ЗМІ, а також мережу Інтернет, перманентні психоісторичні війни та їх операції, акції проти України); у сфері державної безпеки (нездатність України адекватно протистояти викликам у сфері інформаційно-психологічної безпеки, пов'язаним із застосуванням новітніх інформаційно-психологічних технологій в умовах глобалізації; маніпуляція суспільною свідомістю та спричинення шкоди психологічному здоров'ю людини, блокування на неусвідомлюваному рівні свободи волевиявлення людини, штучне прищеплення синдрому залежності; проведення інформаційно-психологічних заходів щодо дестабілізації соціально-політичної обстановки, міжетнічних та міжконфесійних відносин в Україні або її окремих регіонах і місцях компактного проживання національних меншин; негативні інформаційно-психологічні впливи, спрямовані на підрив конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності кордонів України; інформаційно-психологічна підтримка сепаратизму та агресії проти України); у війсьній сфері (інформаційно-психологічний вплив на населення України, у тому числі на особовий склад військових формувань, з метою послаблення їх готовності до оборони держави та погіршення іміджу військової служби; прискорення розвитку інформаційно-психологічних технологій, збільшення спроможностей іноземних держав щодо проведення інформаційно-психологічних операцій для досягнення цілей нав'язаних воєнних конфліктів; розгортання інформаційних військ ймовірним противником; посилення чутливості суспільства до загибелі мирного населення та втрат особового складу військових формувань у воєнних конфліктах; розгортання перманентної інформаційно-психологічної війни проти України в ході неоголошеної гібридної війни); у внутрішньополітичній сфері (недостатня розвиненість інститутів громадянського суспільства, недосконалість партійно-політичної системи держави, непрозорість політичної та громадської діяльності, що створює передумови для обмеження або зловживання свободою слова, інформаційно-психологічного маніпулювання суспільною свідомістю; негативні інформаційно-психологічні впливи, в тому числі із застосуванням спеціальних засобів, на індивідуальну та суспільну свідомість, які здійснює ворожа агентура та її агенти впливу; поширення суб'єктами внутрішньополітичної інформаційної діяльності викривленої,

недостовірної та упередженої інформації в ході як політичної боротьби, так і в ході неоголошеної гібридної війни проти України); в економічній сфері (відставання вітчизняних наукоємних і високотехнологічних виробництв, особливо у сфері телекомунікаційних засобів і технологій інформаційно-психологічного впливу); у соціогуманітарній сфері (руйнування єдиного інформаційно-психологічного простору України, традиційних засад суспільства та його моралі, а також порушення інших життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави; відставання України від розвинутих держав за рівнем інформатизації соціально-гуманітарної сфери та їх інформаційно-психологічного захисту; недодержання прав людини і громадянина на отримання інформації, необхідної для захисту їх соціально-економічних прав; поширення в ЗМІ невластивих українській культурній традиції цінностей і способу життя, культу насильства, жорстокості, порнографії, зневажливого ставлення до людської і національної гідності; недостатність в інформаційно-психологічному просторі та молодіжній культурі українських мистецьких творів, народних традицій і форм дозвілля; спроби послаблення суспільно-політичної, міжетнічної та міжконфесійної єдності суспільства; відставання рівня розвитку українського кінематографу, книговидання, книго розповсюдження та бібліотечної справи від рівня розвинутих держав; зростання впливу соціальних медіа з їх готовими візуальними рецептами, що підштовхують до відмови від самостійного мислення особистості, прийняття свідомих рішень); у науково-технологічній сфері (зниження наукового потенціалу в галузі інформаційно-психологічної безпеки та відтік за кордон наукових кадрів і суб'єктів права інтелектуальної власності; низькі конкурентоспроможність та потенціал вітчизняної інформаційно-психологічної продукції на світовому ринку; неконтрольована експансія сучасних іноземних інформаційно-психологічних технологій, що створює передумови інформаційно-психологічної залежності та понижуює інформаційно-психологічну стійкість населення України); в екологічній сфері (приховування, несвоєчасне надання інформації або надання недостовірної інформації населенню про надзвичайні екологічні ситуації техногенного та природного характеру, що призводять до пониження рівня інформаційно-психологічної стійкості населення України).

Державі з метою забезпечення інформаційно-психологічної стійкості України доречно вжити наступних комплексних заходів протидії. У зовнішньополітичній сфері: організація міжнародної співпраці в галузі забезпечення інформаційно-психологічної безпеки; організаційно-технічне, інформаційне та ресурсне сприяння держави вітчизняним ЗМІ, що формують у світовому інформаційно-психологічному просторі позитивний імідж України; посилення інформаційно-просвітницької діяльності серед населення щодо забезпечення національної безпеки України в разі повноправного її партнерства з державами - членами ЄС та НАТО; інтеграція в міжнародні інформаційно-телекомунікаційні системи і організації на засадах рівноправності, економічної доцільності та збереження інформаційно-психологічного суверенітету; гарантування своєчасного виявлення зовнішніх інформаційно-психологічних загроз національному суверенітету та їх нейтралізації; активізація дій в міжнародному інформаційно-психологічному про-

сторі з метою визнання і засудження світовою спільнотою актів збройних агресій проти України, роз'яснення несправедливого стосовно України характеру воєнного конфлікту, політичної позиції та дій України щодо його вирішення; цілеспрямована комплексна протидія психоісторичним акціям, операціям проти України в ході психоісторичних війн силами фахівців з історії, археології, релігієзнавства. У сфері державної безпеки: вдосконалення законодавства України з питань забезпечення інформаційно-психологічної безпеки, боротьби із сепаратизмом; формування Національної комплексної системи управління щодо забезпечення інформаційно-психологічної безпеки, протидії деструктивним інформаційно-психологічним впливам та операціям, що загрожують безпеці особи, суспільства і держави; залучення ЗМІ до процесу забезпечення неухильного додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина, захисту конституційного устрою; вдосконалення системи політичної влади її механізмів з метою зміцнення демократії, стійкості духовних та моральних засад суспільства; підвищення конкурентоспроможності вітчизняної інформаційно-психологічної продукції та інформаційних послуг. У воєнній сфері: проведення систематичного аналізу застосування засобів, форм та способів інформаційно-психологічної боротьби у воєнній сфері, чітке визначення напрямів забезпечення інформаційно-психологічної безпеки держави; розгортання сил інформаційно-психологічної боротьби з інформаційними військами противника; удосконалення координації діяльності, форм і способів протидії інформаційно-психологічним операціям органів державної влади, військового управління під час вирішення завдань забезпечення інформаційно-психологічної безпеки; підготовка спеціалістів з питань інформаційно-психологічної безпеки у воєнній сфері спільно з країнами НАТО; підвищення ефективності військово-патріотичного виховання громадян України, забезпечення престижу військової служби. У внутрішньополітичній сфері: координація діяльності органів державної влади та громадських об'єднань із забезпечення інформаційно-психологічної безпеки; визначення повноважень органів державної влади України і органів місцевого самоврядування в питаннях забезпечення інформаційно-психологічної стійкості; встановлення необхідного пропорційного балансу між державними, приватними та громадськими ЗМІ, керуючись потребою вільного обміну інформацією і допустимими безпековими обмеженнями її розповсюдження; збереження та посилення єдиного інформаційно-психологічного простору України, традиційних засад суспільства і суспільної моралі; пропаганда національної єдності у національному розмаїтті. В економічній сфері: розвиток і підтримка вітчизняного виробництва комплексу засобів захисту від деструктивних інформаційно-психологічних впливів; гармонізація законодавства України з питань інформаційно-психологічної безпеки в економічній сфері з міжнародними правовими нормами і стандартами. У соціо-гуманітарній сфері: запровадження принципу ведення суспільного діалогу єдності мовою спільних історичних цінностей; розвиток правосвідомості й правової культури громадян в галузі забезпечення інформаційно-психологічної стійкості; навчання населення методам самозахисту від негативних інформаційно-психологічних впливів, відвертої оманливої інформації, основам

безпечної та стійкої поведінки в сучасному інформаційно-психологічному середовищі; формування та реалізація наступальної державної політики національного духовного та культурного відродження, яка відповідає інтересам Українського народу; недопущення монополізації національного інформаційно-психологічного простору; вдосконалення законодавчого регулювання діяльності ЗМІ, спрямованої на формування оптимістичної морально-психологічної атмосфери в суспільстві, популяризації національних культурних цінностей, сприяння соціальній стабільності й злагоді; державна підтримка вітчизняного виробника продукції інформаційно-психологічного спрямування; реалізація державної політики, спрямованої на консолідацію українського суспільства та пошук загальнодержавного консенсусу щодо ключових питань успішного розвитку держави; забезпечення пріоритетності всебічного розвитку й підтримки української культури та української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту інших мов національних меншин України, сприяння вивченню мов міжнародного спілкування; запобігання поширенню пропаганди сепаратизму, екстремізму, насильства, ксенофобії, релігійної нетерпимості, моральної розбещеності; пропагування читання, критичного мислення, аналізу та готовності до спілкування з зовнішнім світом. У науково-технологічній сфері: забезпечення наукової конкурентоспроможності України в інформаційно-психологічній сфері; удосконалення системи охорони та захисту інтелектуальних прав людини та громадянина України; науковий супровід формування і розвитку в Україні інформаційно-психологічного простору з урахуванням вимог забезпечення загальної інформаційної безпеки України; розширення можливостей доступу громадян до світового інформаційно-психологічного простору. В екологічній сфері: посилення законодавства України щодо недопущення приховування, несвоечасного надання інформації або надання недостовірної інформації населенню про надзвичайні екологічні чи надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, що призводить до пониження його інформаційно-психологічної стійкості.

Висновки

Категорію «стійкості» в теорії державного управління Україною, на жаль, застосовують не так часто, як цього вимагають зовнішні та внутрішні обставини. Одним із крайніх управлінських документів, що використав категорію «стійкості», була Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року №1071 «Про затвердження Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України». В цьому документі, частково, ведеться мова про «підвищення соціальної стійкості» в стратегічному напрямку розбудови миру та громадської безпеки. Кодекс цивільного захисту населення, що набув чинності з 1 липня 2013 року, вперше серед документів такого роду, в статті 38 глави 9 робить спробу правового врегулювання проблеми психологічного захисту населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Заходи психологічного захисту населення спрямовуються на зменшення та нейтралізацію негативних психічних станів і реакцій серед населення

Нині діюча Доктрина інформаційної безпеки України затверджена Указом Президента України №47/2017 від 25 лютого 2017 року дещо спрощує актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері у порівнянні з минулою редакцією Доктрини, прийнятої Указом Президента України від 8 липня 2009 року N 514/2009, яка їх визначала у восьми основних безпекових сферах (зовнішньополітичній, державної безпеки, воєнній, внутрішньополітичній, економічній, соціальній та гуманітарній, науково-технологічній і екологічній). Також Доктрина інформаційної безпеки України, в редакції від 25 лютого 2017 року №47/2017, пріоритети державної політики в інформаційній сфері невиправдано звужує. Але вона має незаперечну перевагу в тому, що вперше в подібного роду документах визначено окремим розділом механізм реалізації Доктрини, розписуючи завдання з її реалізації відповідним центральним органам виконавчої влади в Україні.

Україні в умовах неоголошеної гібридної війни із серцевиною її інформаційно-психологічного спрямування потрібна і відповідна доктрина, яка б теоретично та системно окреслила погляди на сутність, цілі, характер інформаційно-психологічної війни та на необхідні параметри досягнення країною інформаційно-психологічної стійкості. Тому автор вважає доречним при підготовці редакції Доктрини інформаційно-психологічної стійкості України використати структуру старої Доктрини інформаційної безпеки України, прийнятої 8 липня 2009 року, як найбільш вдалу щодо предмету розгляду. При цьому запропоновано сконцентруватись суто на проблемах інформаційно-психологічної безпеки, у вигляді загроз та шляхів їх усунення, з метою їх переосмислення та доопрацювання під кутом зору саме проблематики інформаційно-психологічної стійкості України.

Література.

1. Доктрина інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України №514/2009 від 08.07.2009. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514/2009>.
2. Кабінет Міністрів України. Постанова від 13 грудня 2017 року №1071 «Про затвердження Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України». г. «Урядовий кур'єр». 16.01.2018 р. С. 6–16.
3. Карпюк Г. «Інформаційна війна: хочеш перемоги – наступай» / г. «Урядовий кур'єр». 21.02.2018 р. № 36. С. 5.
4. Кодекс цивільного захисту населення. Харків: Одиссей. 2013. С. 46.
5. Крысько В. Г. «Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт) / Под общ. ред. А. Е. Тараса. Минск: Харвест, 1999. 448 с. С. 338.
6. Литвин В. «Історія як інструмент політики (на прикладі однієї законодавчої ініціативи). г. «Голос України». №39. 27.02.2018 р. С. 8–9.
7. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України». г. «Урядовий кур'єр». 26.09.2015. №178. С. 8–9.
8. Указ Президента України № 47/2017 від 25 лютого 2017 року «Про рішення Ради національної без-

пеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». «Урядовий кур'єр». 28.02.2017 р. 338. С. 9.